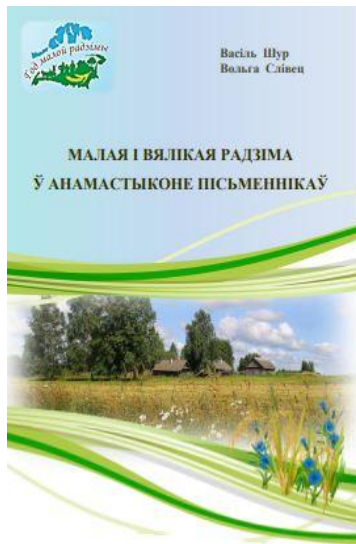

РЭЦЭНЗІІ

УДК 808.26-313.1(043.3)

А. В. Кавалёва¹, Г. В. Юдзянкова²¹Кандыдат філалагічных навук, дацэнт, дацэнт кафедры замежных моў і методыкі выкладання замежных моў, УА «Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна»²Кандыдат філалагічных навук, загадчык аспірантуры, УА «Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна»**З ЛЮБОЎЮ ДА РОДНЫХ МЯСЦІН***Шур, В. В. Малая і вялікая радзіма ў анамастыконе пісьменнікаў / Васіль Шур, Вольга Слівец. – Мазыр : МДПУ імя І. П. Шамякіна, 2019. – 171 с.*

Доктар філалагічных навук, прафесар Васіль Васільевіч Шур на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў грунтоўна і паслядоўна займаецца даследаваннем анамастычнай лексікі ў соцыуме і розных тыпах мастацкага дыскурсу. Значная колькасць яго прац прысвечана лінгвістычнаму краязнаўству. Новая кніга Васіля Шура «Малая і вялікая радзіма ў анамастыконе пісьменнікаў» напісаная ў суаўтарстве з Вольгай Слівец, прымеркавана да Года малой радзімы і з'яўляецца абагульненнем іх ранейшых даследаванняў у галіне рэгіянальнай праблематыкі на матэрыялах твораў *Якуба Коласа, Івана Мележа, Івана Шамякіна, Івана Навуменкі, Фёдора Янкоўскага, Уладзіміра Верамейчыка, Віктара Карамазова, Уладзіміра Караткевіча, Галіны Дашкевіч*. Паэтонімы з'яўляюцца спецыфічным пластом лексікі ў творах мастацкай літаратуры. Побач з сучаснымі адметнасцямі яны нярэдка захоўваюць у сабе асаблівасці далёкага і блзкага мінулага. Заслугоўвае ўвагі і тое, што некаторыя фрагменты змешчанага ў манаграфіі матэрыялу публікаваліся ў такіх часопісах, як «Польмя», «Роднае слова», «Мападоць» і інш., пра што становіцца адзначалася ў літаратурнай

крытыцы. Вядома, што вывучэнне ўласных імёнаў немагчыма толькі ў межах лінгвістыкі, таму ў манаграфіі аўтары аналізуюць фактычны матэрыял у некалькіх аспектах – лінгвістычным, этналінгвістычным, гістарычным, географічным, міфалагічным, краязнаўча-педагагічным. У кнізе, напрыклад, паддзены шматлікія прыклады з аўтабіяграфій і ўспамінаў пісьменнікаў, а таксама звесткі пра гісторыю стварэння літаратурных твораў і персанажаў, многія з якіх маюць рэальныя прататыпы, у тым ліку і сярод мазыран.

Палессе – географічна шырокі этнаспецыфічны рэгіён на тэрыторыі Беларусі, Украіны, Расіі. Шкаваць да яго ўжо доўгія дзесяцігоддзі ўстойліва праяўляюць этнографы, мовазнаўцы, фалькларысты, гісторыкі, якія адзначаюць моўную, этна- і лінгвакультурную адметнасць палешукоў, пра што многа пісалі названыя вышэй пісьменнікі. Мясцовы каларыт перадаецца такімі рэгіянальнымі адзінкамі, як асабовыя ўласныя імёны, прозвішчы, мянушкі, андронімы, разнастайныя тапонімы, дыялектызмы, а таксама праз паказ традыцыйных народных свят, што характарызуюць бытавы ўклад жыцця палешукоў, і інш. З павагай і любоўю пісьменнікамі маюцца ў творах дарагія іх сэрцу назвы родных мясцін: *Іван Мележ* (Глінішчы, Юравічы, Мазыр, Брагін, Рэчыца, Хойнікі), *Уладзімір Верамейчык* (Палессе, Мазыр, Нароўля, Рэчыца) і інш. У манаграфіі таксама адзначаецца, што сімваламі малой радзімы ў беларускай літаратуры выступаюць тапонімы *Мікалаеўшчына, Альбуць, Загор'е, Багацькаўка, Церуха, Давыд-Гарадок, Боркі, Вялікі Бор, Цімкавічы, Бабчын, Ліхаўня* і інш. – мясціны, умела апетыя вядомымі аўтарамі.

Любоў да малой радзімы перадаецца пісьменнікамі і праз паслядоўны зварот да гідронімаў: *Нёман* (Я. Колас, Ф. Янкоўскі), *Прыпяць* (Ф. Янкоўскі, І. Навуменка, У. Караткевіч, У. Верамейчык, Г. Дашкевіч), *Пціч* (І. Навуменка), *Дняпро* (У. Караткевіч, В. Карамазяў, І. Шамякін).

Бібліёнім (онім-загалолак) займае цэнтральнае месца ў анамастычнай прасторы кожнага мастацкага твора і можа функцыянаваць як самастойная адзінка ці выступаць у якасці асацыятыўнага «намесніка» тэксту, уваходзячы ў канцэптасферу нацыянальнай лінгвакультуры. Частка аналізаваных назваў мастацкіх твораў гэтых аўтараў мае сімвалічны характар: сёння лічацца прэцэдэнтнымі такія бібліёнімы, як «*Людзі на балоце*», «*Сэрца на далоні*», «*Новая зямля*», «*Крыніцы*», «*Глыбокая плынь*», «*Злая зорка*», «*Зямля пад белымі крыламі*», «*Каласы пад сярпом тваім*», «*Брама*» і інш., пра што падрабязна і пазнавальна тлумачыцца ў манаграфіі.

У кнізе прыводзіцца кароткі слоўнік анамастычных тэрмінаў, што робіць яе завершанай, дакладнай і зручнай для карыстання не толькі філолагам.

Думаецца, што выданне «*Малая і вялікая радзіма ў анамастычне пісьменніцаў*» знойдзе ўдзячных чытачоў не толькі сярод навуковых супрацоўнікаў, аспірантаў, магістрантаў і студэнтаў гуманітарных факультэтаў, у асяроддзі настаўнікаў мовы і літаратуры, а таксама будзе запатрабаванай падчас правядзення выхаваўчых мерапрыемстваў. Такую серыю манаграфій варта прадаўжаць. Гэтага патрабуе наша рэчаіснасць.

МГПУ ИМ. И.П.Шамякина